

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีที่เรียนและเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหารจำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ - ๖ โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ประชากรทั้งหมด ๙๐๐ คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๒๖๙ คน โดยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๗ รวมเวลา ๖ เดือน ได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan แบ่งตามสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละชั้นปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : f-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ เป็นนักเรียนหญิง จำนวน ๑๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒๐ เป็นนักเรียนชาย จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘๐

อายุ เป็นนักเรียนอายุระหว่าง ๑๖-๑๙ ปี จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘๐ อายุระหว่าง ๑๒-๑๕ ปี จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒๐

ระดับชั้นเรียน ศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และ ๕ จำนวนระดับชั้นละ ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๐ รองลงมาได้แก่อยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๒ จำนวนระดับชั้นละ ๔๕

คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๐ และน้อยสุดอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๐

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด ด้านความมีน้ำใจ และด้านความขยัน ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศ และอายุ โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และจำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร จาก (n = ๒๖๙) มากที่สุด ควรมีกิจกรรมในการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีเป็นคนดี อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น เสริมสร้างทัศนคติ เชวชนปัญญา เชวชนอารมณ์ร่วมกัน จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๑ รองลงมาคือ ควรมีการจัดประสบการณ์และหาแนวทางสนับสนุนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สูงขึ้น โดยการจัดให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม สอดแทรกการอบรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนรายวิชาต่างๆรวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๖ ตามลำดับ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ชั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด ด้านความมีน้ำใจ และ ด้านความขยัน ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุมาลี สุจินดา**, ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี เพื่อเปรียบเทียบเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ๑) จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน สังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรีตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ๒) จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรีตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูด้านความเมตตา กรุณา ความสามัคคี ความอดทน ความเสียสละ และโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความประหยัด แตกต่างกันอย่างสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูประโชติจันทวิมล**, ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัย และด้านความซื่อสัตย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาอร่าม คุณชื่น และคณะ**, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต ๑ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต ๑ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีเพียง ๑ ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง คือ

ด้านการประเมินผล ตามทัศนะของผู้บริหาร โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีเพียง ๑ ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประเมินผล และตามทัศนะของครูผู้สอนโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขึ้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผั้วแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศและอายุ โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนิยม ชูตินธโร**, ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารครู และผู้ปกครองกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน และเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า จากวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความรับผิดชอบตนเอง ด้านความมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างกัน ในด้านความเสียสละ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ขึ้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนผั้วแดดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒ จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนิยม ชูตินธโร**, ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารครู และผู้ปกครองกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน และเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันทั้ง

๔ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันทั้ง ๔ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประโชติจันทร์ทิมล, ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัยและจากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑. ควรสนับสนุนในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ร่วมกันหาแนวทางในการสำรวจปรับปรุง และพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นมากเป็นพิเศษ เช่น การจัดชมรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน การจัดการเข้าค่ายพุทธบุตร เป็นต้น

๒. ควรมีกิจกรรมในการเรียนการสอนที่เน้นส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีเป็นคนดี อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น เสริมสร้างทัศนคติ เชื้อชวนปัญญา เชื้อชวนอารมณ์ ร่วมกัน

๓. ส่งเสริมค่านิยมในการรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ลบหลู่สถาบันทางการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ

๔. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความอ่อนน้อม เคารพผู้ใหญ่ และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

๕. ควรมีการจัดประสบการณ์และหาแนวทางสนับสนุนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สูงขึ้น โดยการจัดให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมและ

จริยธรรม สอดแทรกการอบรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนรายวิชาต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เป็นต้น ว่ามีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมต่อเด็กนักเรียนอย่างไร

๒. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบสอบถามสถานการณ์ และแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการวิจัยในเชิงคุณภาพว่ามีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมต่อเด็กนักเรียนอย่างไรอย่างไร